

Za gospodarje

Maribor, dne 22. novembra 1933.

Ali naj plačujemo zavarovalne premije?

Tako je prišlo v nas, da se ne bojimo nikogar, še biriča nimamo nič več v časti. Denarja ni, vsaj toliko ne, da bi zmogli vsaj to, kar najnujnejše rabimo za gospodarstvo. Zato odločimo: nič ne bomo plačali, ne davkov, ne računov, ne zavarovalnih premij — ničesar več! Saj nas zakon ščiti, kdo nam pa more kaj?! — Ni prav tako!

So izdatki, ki se jim ogniti ne moremo, ker bo sicer gospodarstvo v nevarnosti. Ako streha pušča, jo bom prekril, sicer mi moča uniči poslopje. Ako mi potok zajeda v njivo, bom nasadil dreve, ali zabij kole v breg, sicer mi vodo zemljo odnese.

Kaj pa z zavarovanjem? Po dvakrat do trikrat pride zastopnik k meni, sprva prosi, potem opominja, slednjič grozi: »Plačaj premijo!« — Ali je to tako potrebno? Da, na vsak način! Bolj kot nova streha na poslopje, bolj kot meja ob potoku, bolj je potrebno pravočasno plačati zavarovalno premijo.

Pomislí samo, kako lahko in kako pogosto pride do požara. Kar v vsako številko našega lista poglej, pa boš bral: požar — zanetili otroci; cela vas pogorela — vzrok: zlobna roka; saje so se vnele v dimniku — poslopje zgorelo; iz neznanega vzroka je nastal ogenj — 4 posestniki pogoreli. Pa ne le poslopja, tudi krma, živež, obleka, vozovi — vse je šlo, niti živine niso mogli rešiti.

Kdor je bil pravilno zavarovan in je imel vse zavarovano, temu ne bo ravno sile. Res, da si mesto starih poslopj z odškodnino ne bo postavil enakih novih, kajti staro je staro in ima svojo ceno, novo pa spet svojo. Samo — ako je bila premija v redu plačana.

So bile v naših krajih zavarovalnice, ki so iskale pri zavarovancih le koristi; kakor hitro ni poravnal premije — so

zavarovanje razveljavile. Morda je skozi leta in leta točno plačeval, enkrat ni zmogel takoj; prišla je nesreča — ničesar ni dobil.

So pa druge zavarovalnice, ki jim je mar tudi gospodarska korist zavarovanja — in te opominjajo, prosijo ter svarijo: Poravnajte zavarovalne premije. V Vašo lastno korist bo, ne odlašajte! — Pomislite, kaj bi napravili, ako bi vedeli, da Vam bo pogorelo pojutrišnjem. Gotovo boste še danes hiteli premijo poravnat. In ni nikjer zapisano, da se to nebo zgodilo. Tudi tu velja: ne veš ne ure — ne dneva...

Preudaren gospodar si in se ne boš radi nekaj dinarjev premije postavil v nevarnost, da boš čez noč ob vse. Ne, ampak pregledal boš svoja zavarovanja, ali so v redu sklenjena ter boš pravočasno poravnal dogovorjene zavarovalne premije. Previdnost tako svetuje!

★

Zatiranje krvave uši v sadovnjakih.

Ptujsko srezko načelstvo je izdalo na občine sledeči razglas:

Krvava uš na jablanah se je v našem srezu tako razpasla, da se mora začeti akcija za uničenje. Naravni nasprotnik te uši je osica (*Aphelinus mali*), ki uničuje krvavo uš na ta način, da znese jajčeca na krvavo uš. Iz jajčec se v kratkem času izvale ličinke, ki se dalje razvijajo v ušeh in jih na ta način uničijo. Ker so razna sredstva, ki se rabijo za uničevanje krvave uši, še vedno razmeroma draga, je vsekakor neobhodno potrebno, da se osica razširi pri nas. Opazilo se je v sadovnjaku banovinske Vinarske in sadjarske šole v Mariboru, da je krvava uš skoro izginila, odkar se je lani ugotovila navzočnost te osice, ki je najbrž prišla k nam iz sosednje Avstrije. Da bi se videlo, v kakem obsegu se je drugod razširila, odnosno, da bi se ugo-

tovalo, kje že živi omenjena osica, je potrebno preiskovanje materiala iz vseh krajev sreza. Zato naročam občinam, da pošljejo brezpogojno do dne 25. t. m. banovalski kmetijski poizkusni kontrolni postaji v Mariboru kolikor mogoče mnogo vejic jablan, napadenih od krvavih uši. Najmanj je poslati vsaj pet vejic. Če se ugotovijo gnezda krvave uši v skorji pri jablanah, naj se izrežejo taka gnezda in pošljejo semkaj. Vejice in skorjo je vlagati v suho stekleno posodo, ki naj se z vato zamaši, da bodo vejice ohranjene v prvotnem stanju. V sili, če res ne bi bilo mogoče dobiti na licu mesta nikakih steklenih posod, se lahko pošljejo vejice tudi v snažnih škatlah iz lepenke, a nikar v takih, v katerih je bil prej tobak ali kak tobačni izdelek. V vsako posodo, odnosno škatlo, naj se vtakne listek z označbo kraja, vrste jablane in v kakem obsegu je jablana napadena. Osice se bodo prinesle iz Maribora in nastavile v prizadetih krajih, da se bodo razširile in pokončevale krvavo uš. Torej bodo odpadli s tem vsi stroški za pokončevalna sredstva.

★

Koliko vrže Nemčiji vrtnarstvo?

Malokomu je znano, da znaša letna vrednost nemškega vrtnarstva 1.5 milijarde mark. Kako velika številka da je to, nam bo postalo jasno, če povemo, da doseže na Nemškem letno vrednost pridelave rjavega premoga in briketni izdelki 400 milijonov mark. Za nove avtomobile, nadomestne dele in popravila izkupijo Nemci na leto 700 milijonov mark. V Nemčiji se preživlja z vrtnarstvom 190.000 oseb. Po zadnji statistiki posedajo Nemci 14.000 nepoljedelskih vrtnarij. Manj znano je širši javnosti, da izvažajo nemški vrtnarji vrtno zemljo, rušo in vrtno blato. Leta 1930 so izvozili na omenjenem 35 milijonov velikih centov v skupni vrednosti 7 milijonov mark. Tozadevni izvoz je znašal leta 1932 kljub hudi gospodarski krizi 22 milijonov velikih centov v vrednosti 3½ milijonov mark, kar pomeni dvakrat več nego v zadnjem predvojnem letu. Glavni odjemalci so zapadni sosedi: Belgija, Francija in Holandska. Slednja je uvozila 10 milijonov velikih centov. Razen

našteti še pridejo v upoštevek Svitarji in Poljaki s 4.6 milijonov velikih centov. Uvoz vrtno zemlje in ruše v Nemčijo je skoro brez pomena in je znašal l. 1932 komaj eno šestnajstinko izvoza.

★

Kupčija s hmeljem.

(Po »Slov. hmeljarju«.)

Savinjska dolina: Položaj v hmeljski kupčiji je tekom zadnjih 14 dni ostal v glavnem nespremenjen in prav tako tudi cene. Dočim se slabše blago plačuje po 60—65 Din za kg, se za večje partije prvovrstnega blaga z napitnino vred nudi izjemoma tudi do 70 Din za kg; največ dejanskih zaključkov pa je za prvovrstno blago z napitnino po 65—67 Din in za slabše po 63—65 Din za kg. Zaključna tendenca je zadnje dni čvrsta in nekoliko živahnejša. Računa se, da je iz prve roke prodanega že blizu 90% letošnjega pridelka.

Vojvodina. Hmeljska kupčija je še vedno zelo mirna, vendar je zadnje dni zopet nekaj več zanimanja. Cene so sicer še popustile, vendar se zopet učvrstile in se plačuje sedaj po 50—60 Din za kg letošnjega pridelka. Tudi za starejše letnike je bilo nekaj zanimanja po Din 1.50 za kg. Letošnji pridelok je iz prve roke že zelo razprodan in so neprodane le še večje partije, ki pa so v zelo čvrstih rokah.

Češkoslovaška: Zadnjih 14 dni je bila hmeljska kupčija nekoliko živahnejša ter je bilo nekaj več povpraševanja in zanimanja za vse vrste blaga. Cene so ostale v glavnem nespremenjene in notira sedaj letošnji žateški hmelj 85—91 Din za kg, vendar presoja kakovosti ni več tako stroga. Zaključna tendenca je že čvrsta in prijaznejša. Znamkovanih je bilo dosedaj 9426 hal letošnjega žateškega pridelka v skupni teži 11.830 stotov. Letošnji pridelok iz Ušteta in Raudnic notira sedaj 52—70 Din, oni iz Duba pa 42—52 Din za kg. Računa se, da je na Češkoslovaškem prodanega iz prve roke skupno že nad 70% letošnjega pridelka.

Nemčija. Položaj na hmeljskem tržišču je ostal v glavnem nespremenjeno miren, vendar je prometa nekoliko več. Cene so ostale v glavnem nespremenjene.

ne in notira sedaj Hallertau 77—95 Din, gorski 63—79 Din, boljši Spalt 97—115 Din in najboljši Tett nang 98—105 Din za kg. Iz prve roke je bilo zadnji čas največ zaključkov v Hallertau-u po 74—90 Din in v Spaltu po 84—95 Din za kg. Določitev obveznih najnižjih cen obenem s pozivom pivovarski industriji in trgovini k nakupu dosedaj še ni imela v kupčiji izdatnejšega odmeva. Mnogi hmeljarji so hmelj pobasali in se odločili počakati boljše cene, nekateri pa v stiski morajo prodati tudi za vsako ceno. Računa se, da je letošnji pridelek za 6000 stotov večji kakor lani in da je dosedaj prodanega iz prve roke že okrog 60 odstotkov.

Francija: Položaj je ostal v glavnem nespremenjen in prav tako tudi cene. Roko še neprodano blago je v zelo čvrstih rokah, kjer se računa z višjimi cenami in so zato zaključki prav redki. V pivovarne se nudi zadnji čas letošnji češki hmelj po 96—118 Din, savinjski po 100 Din in poljski po 89 Din za kg, vse izključno carino, dočim domači alzaški in burgundski po 83 Din ter severni po 69 Din za kg.

Belgija: Tendenca na borzi je čvrsta in letošnji Poperinghe notira 45 Din za kg, vendar radi nepopustljivosti prodajalcev le težko pride do znatnejših zaključkov.

Anglija: Marketing Board je potem, ko je bil ves hmelj, izvzemši lastni pridelek pivovarn, pobasan, vskladiščen in ocenjen, dne 30. oktobra razglasil za letošnji pridelek obvezne najnižje cene in sicer za Golding I. 77, II. 75, III. 65 in IV. 54 Din, za variacije Goldinga in Fugles pa I. 70, II. 65, III. 63 in IV. 51 Din za kg. Takoj po objavi cen je postala kupčija zelo živahna ter so se cene dvignile in se je plačevalo po 65—80 Din, izjemoma tudi po 85 Din za kg. Za starejše letnike ni več dosti zanimanja in notira le bolj nominalno lanski pridelek 51—60 Din, predlanski 7—12 Din in starejši letniki 5—9 Din za kg. Marketing Board, ki posreduje prodajo celokupnega pridelka, izvzemši lastnega pivovarn, ceni letošnji pridelek hmelja v Angliji na 109.750 stotov, dočim je znašal lanski le 95.509 stotov; povprečni pridelek na 1 ha je znašal letos 16.25, dočim je lani 14.48 stotov; Marketing Board je

prevzel 102.616 stotov letošnjega pridelka, dočim znaša lastni pridelek pivovarn le 7134 stotov.

Amerika: Položaj na hmeljskem tržišču je nadalje nespremenjeno miren in je prometa prav malo. Kupuje se le nekaj za takojšnjo porabo, sicer pa se dobavlja blago iz prejšnjih zaključkov in so novi le redki. Pivovarne so precej založene in ne kažejo mnogo volje do nakupa, producenci pa so deloma precej rezervirani in neradi prodajajo izpod cene. Letošnji pridelek notira domači: 32—36 Din, lanski 27—32 Din in starejši letniki 12—15 Din za kg, letošnji iz Evrope vključno carino pa 91—105 Din in lanski 77—87 Din za kg. Za inozemski hmelj ni mnogo zanimanja, ker se zdi v primeri z domačim predrag. Celokupni pridelek se ceni na okrog 170.000 stotov.

Vse cene na inozemskih tržiščih so preračunane po pariteti v Zürichu.

Splošno: Položaj je povsod v glavnem nespremenjen, vendar so se cene vzdržale in niso nadalje popustile. Sicer pa je zadnji čas postala tendenca več ali manj povsod nekoliko bolj čvrsta in živahna. Prav verjetno je to odmev določitve obveznih najnižjih cen v Nemčiji, ki se le počasi uveljavlja, in pa določitev cen v Angliji, kjer je kupčija hitro oživila. Trajanje sedanjega in nadaljnji razvoj položaja zavisí v prvi vrsti od splošnega razvoja gospodarsko-političnega položaja povsod, zlasti pa v Ameriki in Nemčiji.

Razna obvestila.

Uvoz prašičev v ČSR. V mesecu oktobru je znašal uvoz prašičev v ČSR — 9034 glav, od tega iz Jugoslavije 3698 glav, iz Romunije 2680, iz Madžarske 2302 in z Danskega 361 glav. Lani oktobra je ČSR uvozila 11.621 prašičev, od tega iz Jugoslavije 6093, iz Madžarske 1579, iz Romunije 2665 in z Danske 515. Narastel je torej uvoz iz Madžarske, še celo iz Romunije, padel pa je uvoz iz Jugoslavije in iz Danske. Razumemo dvig uvoza iz Romunije, saj je Romunija država Male antante, toda da je narastel madžarski uvoz na škodo jugoslovanskega, je nerazumljivo. Da je narastel madžarski uvoz, je pripisovati kompenzacijskim pogodbam ČSR z Mađ-

žarsko. Rezultati so bili v septembru za nas ugodnejši.

Trgovanje z dalmatincem. Letošnji pridelek vina je bil za polovico manjši kot lani, le na nekaterih krajih je dala trgateg ugodne rezultate. Nasprotno je kakovost novega vina zelo dobra. Grozdje ima do 22% sladkorja. Cene so se gibale v Kastelih od 100 do 120 Din hl, v okolici Šibenika mošt 120 do 170 Din hl. Cene staremu vinu se drže visoko. Novemu vinu se cena še ni ustalila.

Drevesa kot producenti masti. — V vzhodni Afriki raste mast na drevesih. Tamkaj je dobiti drevo, katerega imenujejo domačini »alkani«. Sad tega drevesa tvorijo 30 cm dolge in 15 cm debele jagode. Ena sama jagoda da pol kg masti. Podobna rastlina uspeva ob zgornjem Nilu in v zgornji Guineji nad Avstralijo. Omenjeno drevo daje galam ali bambak maslo, ki je okusno in prav prijetno diši. V Venezueli v južni Ameriki raste drevo, ki daje mleko. Deblo narežejo in iz razrez priteče bel sok, ki je okusen in se ga lahko uporablja kakor kravje mleko. Drevesno mleko vsebuje 35% masti, 28% sladkorja in 17% beljakovine. Ako še pomislimo, da uspevata v Afriki krušno in klobasno drevo, potem se nam rodi v današnjih gospodarsko hudih in dragih časih želja, da bi se prelevili v divjake, ki obirajo vso prehrano z dreves.

V Združenih ameriških državah je sedaj odpravljena prohibicija ali alkoholna prepoved. Nedavno so se namreč izjavile proti prohibiciji še tri države in je s tem doseženo potrebno število 36 za odpravo 18. člena ustave. Proti prohibiciji so glasovale: Alabama, Arkansas, Colorado, Connecticut, Delaware, Illinois, Iowa, California, Maine, Maryland, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Missouri, Nevada, New-Hampshire, New-Jersey, Newjork, Oregon, Rhode Island, Texas, Tennessee, Vermont, Washington, Westvirginia, Wisconsin, Wyoming, Indiana, Arizona, Idaho, New-Mexiko, Virginia, Florida in sedaj še Ohio, Pensylvanija in Utah.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg 18. novembra 1933. — Pripeljali so 102 zaklani svinji, cene me-

su po 10—12 Din, špehu 12—13 Din. Pripeljali so tudi sena 10 vozov po 30—35 Din 100 kg, slame pšenične 2 po 25, ovsene 2 po 25—30; pšenice 8 vreč po 1.50, rži 4 po 1.50, ječmena 12 po 1, koruze 14 po 1.25, ovsa 16 po 0.75—1, prosa 6 po 1.50, ajde 3 po 1, ajdovega pšena 2 po 3.50, fižola 10 po 2—3; krompirja 33 vozov z 86 vrečami po 0.50—0.75, čebule 2 voza s 40 vrečami po 1.50 do 2, zelja glave 40 vozov po 0.50 do 1.50. Cene zelju kisló 4, repi kislí 2, jabolkom 3—8, hruškam 3—6, slivam 8—12, grozdju 6—12, orehom celim 7—8, luščenim 28—32, kostanju 2; mleku 1.75—2.25, maslu sur. 20—24, čajnemu 28—32, kuhanemu 28, siru domačemu 5—6, jajcem 1—1.25. Kokoši je bilo 104 komadov po 20—25, piščancev 654 po 20—35 (par), gosi 8 po 35 do 45, puranov 76 po 35—60, rac 26 po 20—25, zajcev domačih 38 po 5—30.

Mariborski živinski sejem 14. XI. 1933. Prignanih je bilo 7 konj, 10 bikov, 118 volov, 407 krav in 5 telet, skupaj 547 komadov. Povprečne cene za različne živalske vrste so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže od 3.75 do 4 Din, poldebili voli od 2.50 do 3 Din, plemenski voli od 1.50 do 2 Din, biki za klanje od 3 do 3.50 Din, klavne krave debele od 3 do 4 Din, plemenske krave od 1.50 do 3.25 Din, krave za klobasarje od 1.75 do 2 Din, molzne krave od 2 do 2.50 Din, breje krave od 2 do 2.50 Din, mlada živina od 3 do 3.75 Din, teleta od 5 do 6 Din. Prodanih je bilo 252 komadov.

Mariborski svinjski sejem 17. 11. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 292 svinj, cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100 do 115 Din, 7—9 tednov stari 120 do 150 Din, 3—4 mesece stari 200 do 250 Din, 5—7 mesecev stari 350 do 400 Din, 8—10 mesecev stari 450 do 560 Din, 1 leto stari 600 do 750 Din, 1 kg žive teže 7—8 Din, 1 kg mrtve teže 9.50 do 10.50 Din. Prodanih je bilo 104 svinj.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 10—12 Din, II. vrste 8—10 Din, meso od bikov, krav, telic 5—7 Din, telečje meso I. vrste 14—16 Din, II. vrste 8—10 Din, svinjsko meso sveže 10 do 18 Din.